

Tejgyár a falu szélén

A maga nemében egyedülálló tehenészeti telep bemutatására kaptunk meghívót. Az Állattartó Telepek Korszerűsítése (ÁTK) program részeként az utóbbi években jelentős összegekkel támogatták az állattenyésztési beruházásokat Magyarországon, és a tehenészeti technológiák telepítésére szakosodott Bosmark Kft. hatvan gazdaságtól kapott megrendelést a program negyedik és ötödik ütemében. A legnagyobb ezek közül a fábiánsebestyéni Kinyi Zrt. új tehenészeti telepe volt, ezt mutatták be október elején, két egymást követő napon 200 szakembernek. Méretét és technológiájának korszerűségét tekintve is európai színvonalú a telep, a beruházó és a kivitelező szakemberek egyöntetűen azt állítják, ez a jövő útja.

A telepen számos újdonság található, de ezek közül is ki kell emelni a fejőrobotot. A két, összesen mintegy 700 tehen tartására alkalmas istállóba három-három duplaállásos fejőrobotot építettek be. Valamennyi tud mindkét oldalra fejni, így a fejőrobot állások száma összesen 12. Az autópárhuzamban elterjedt robotkarokat a dán S. A. Christensen cég szerelte fel fejéstechnológiával.

A komplett beruházás 1,776 milliárd forintba került, amiből 710 millió volt a támogatás, 888 millió a hitel, a többit a részvénytársaság saját erőből fizette ki.

– A telep építése előtt az volt a kérdés, hogy megmarad-e egyáltalán a szarvasmarhatartás Fábiánsebestyénben

vagy sem – mondta el Farkas Sándor, a részvénytársaság vezérigazgatója. Az akkori telepük 400 tehenével 10 500 kilogrammos átlagos termelést értek el fejőházas fejéssel laktációként, kötetlen növekvő almos technológiával. Az 1996-ban korszerűsített telep mára elavult, és a felújítása sem tűnt gazdaságosnak, így került szóba az egész ágazat felszámolása. Végül mégiscsak az előremenekülést választották: új telepet építettek.

A 3500 hektár bérelt földön gazdálkodó zrt. fő profilja eddig a növénytermesztés volt. A területeiből 1500 hektár öntözhető, a kalászosok és a kukorica mellett csemegekukoricát és cukorrépát is termelnek. A település a lovassport egyik nevezetes hazai helyszi-

Az első istálló áprilisra készült el

ne, minden tavasszal itt rendezik az első országos fogathajtó-versenyt, és néhány éve már a nemzetköziet is.

A tehenészeti telepi beruházással megszűnt a növénytermesztés nyomasztó fölénye, amit előreláthatólag tovább csökkent a nagyüzemi földbérleti és támogatási korlátozások folyamata. A részvénytársaság 110 főnek ad munkát, és terveik szerint az új tehenészeti telep teljes benépesítését követően is ennyien maradnak az alkalmazottak. A cél az, hogy a 2012. évi 3,6–3,7 millió liter tej mennyiségét 2016-ra megduplázzák, sőt, 7,6–7,8 millió literre növeljék. A tehénállomány nem nő ilyen arányban, 400-ról 700 tehenre növelnék a számukat.

A telep két nagy légtérű termelő istállója nyitott gerincszellőzésű, mozgatható oldal-

függönyös, pihenőboksos tartásmódú, és párasító ventilátorokkal, fűthető nyíltvízű öntatókkal és szárnyas trágyakihúzó szánokkal szerelték fel. Új silóteret is kialakítottak, a tejházba pedig két 14 ezer literes tejhűtőt építettek be, hővisszanyerővel. Miután a telepen nincsen fejőház, az istállók etetőterén automata nyakrögzítők segítségével hajthatók végre az eddig a fejőház inszemináló helyiségében elvégzett kezelések, például a termékenyítés.

A technológiának az ivarzásfigyelő rendszer is része. A teheneket a nyakukba akasztott egyedazonosító, lépésszámláló és helyzetjelző berendezés révén ismeri fel a rendszer. A GPS-es helyzetmeghatározót ugyancsak tartalmazó eszközzel, illetve a hozzá tartozó, az istállóba telepített

Nagy légtér, mozgatható oldalfüggöny, párasító ventilátor és pihenőboks szolgálja a tehenek kényelmét

jelfogóval könnyen megállapítható, hol tartózkodnak az istállóban az egyes állatok.

A teljes zootechnikai beruházás generálkivitelezője a biatorbágyi székhelyű Bosmark Kft. volt. Forradalmi változást az eddigiekhez képest a hat darab duplaállásos fejőrobot jelent. A hangsúly a dupla álláson van. Az egy oldalra dolgozó fejőrobotokkal naponta 50–60 tehén fejhető, ezzel szemben a Bosmark által forgalmazott duplaállásos robotok 100–120 tehén fejésére is alkalmasak. A tejhozamuktól és a laktációs állapotukól függ, hogy az egyes állatokat naponta hányszor feji a gép. Annak ellenére, hogy az automata magától feji a teheneket és a központi számítógépre rögzíti is adatait, az emberi jelenlét sem nélkülözhető a telepen – mondta el Kovács Gyula, a kivitelező kft. cégvezetője. – Még ezt a bonyolult és kifinomult technikát is állandóan ellenőrizni kell.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Az automatikus nyakfogót az etetőtéren alakították ki

tőgynegyedenkénti fejés előnye, hogy megakadályozható a túlfajás (vakfejés), így csökkenthető a tőgygyulladás veszélye. Ugyanezt szolgálja a tejszűrőképesség és a tej esetleges vértartalmának tőgynegyedenkénti mérése is.

Gajda Nikoletta, a részvénytársaság szarvasmarha-tenyésztési ágazatának vezetője elmondta, hogy 2013 augusztusa és 2014 áprilisa között ütemes munkával, határidőre elkészült az első istálló, és

robot általi fejésre, mert eleve nem keresik fel a robotot. Ha mégis megtennék, előfordulhatna, hogy nem tudnak mozdulatlanul állni, és ezért a gép a kelyheket nem tudná biztonságosan felhelyezni.

Az állatok beszkotatása különösen nagy gondosságot igényel. Fábiánsebestyénben az első alkalommal kézzel történt a tőgyfertőtlenítés, és a fejőkelyheket is az istállómesterek helyezték fel. A második alkalom hosszadalmasabb volt.

„Ennyit még soha nem simogattuk, nyugtatgattuk a teheneket.” A berendezés ekkor kezdte megtanulni az egyes tehenek tőgybimbóinak elhelyezkedését. Ez a tanulási folyamat a fejőrobot hetedik látogatásáig és szkenneléséig tart, a számítógép csak ezután menti el végleg az adatokat. Ezután a nyakra erősített azonosító alapján a felismert tehenek fejőkelyhét rövid idő alatt fel tudja helyezni.

Az állásba érkező fejhető tehenek a tejtermelésüktől és a laktációs időszakától függő mennyiségű abrakot kapnak. Egy-egy tehenet naponta 2–4-szer fej meg az automata, Fábiánsebestyénben 2,8 az átlag. Az abrakolás lehetősége vonzza a teheneket naponta többször is a fejőállásba. Ha egy tehén túl korán érkezik, vagy ha egymás után többször is visszajön az abrak miatt, a berendezés egy ösztökével kiebrudalja őket: az abrakakarmány csak fejéskor jár.

A tőgybimbók automatikus felismerését akár egy tőgybimbóra tapadt szalmaszál is megzavarhatja. Ilyenkor a gép jelzi a kezelőnek, hogy nem végezhető el a fejés, az állatot a válogatóhelyiségbe irányítja, ahol az ügyeletes megvizsgálja, illetve eltávolítja a szennyeződést és a tehenet visszaengedi a csoportba. Az istállóban három műszakban dolgoznak, műszakonként egy istállómester és egy felhajtó tart ügyeletert. Ezen kívül egy inszeminátor teljesít szolgálatot a telepen.

Miért a fejőrobot mellett döntöttek? Erre a kérdésre válaszolva az ágazatvezető megemlítette: nehéz fejőmestert találni. Nagy előnye emellett, hogy ki lehet küszöbölni vele az emberi hibákat, továbbá a teheneket stresszmentes, nyugodt környezetben fejik, ami tejliterekben mérhető haszonnal ér fel. A tehenek szeretik ezt a technológiát, tovább tarthatók tenyésztésben, és növelhető vele az országos átlagban 2,3-es tehenekénti laktáció.

A fejőrobotok világszerte elterjedőben vannak, de a fábiánsebestyéni beruházás már a méretei miatt is különösen figyelemreméltó. Nyugat-Európában eddig sokkal kisebb telepeken alkalmazták ezt a technológiát, kevesebb fejőrobottal. Szakemberek két, a most átadottnál nagyobb fejőrobotos telepről tudnak: egyik egy 2000 tehénférőhelyes fehérorszországi, a másik egy 1000 férőhelyes németországi.

GYULAI GYÖRGY

Munkában a kétoldalt fejő automata

A fejés két ütemben történik. A robot egy kamera és egy lézershakker segítségével találja meg a tehén tőgybimbóit és helyezi fel a fejéslőkészítő fejőkelyheket. Közben a számítógép a tehén „érdemei” szerinti abrakot adagol. Ekkor történik a hátsó tőgygyegyek mosása, szárítása és az első tejsugár különfejése. A második lépésben a robotkar felrakja a hátsó tőgybimbókra a fejőkelyheket, és megkezdődik az első tőgygyegyek előkészítése. A fejés 4–6 percig tart és a fertőtlenítéssel fejeződik be. A

megkezdtek a tehenek kiválogatását a fejőrobotos fejésre.

Az istállót hosszanti irányban kettéosztották, és a két tehéncsoport egyedeit az egyik kétállásos fejőrobot mindkét oldalán, a másik fejőrobotnak pedig csak az egyik oldali állásán fejik. A robot szelektál, és ez alapján az automata fejésre csak az egészséges és szabályos tőgyalakulású teheneket válogatják ki. Kizáró okok az egymáshoz túl közel álló, a túlságosan szétálló és az egymást keresztező tőgybimbók. A sánta tehenek sem alkalmasak a